

TULEVAISUUDEN KALAVEDET

Hannu Wirola
ProAgria Pirkanmaan kalatalouskeskuksen
hallituksen puheenjohtaja

Harva tuotantomenetelmä tuottaa ravintoa ekologisesti yhtä kestäväällä tavalla kuin hoidetut kalavedet. Terveellisen, herkullisen ja esteettisesti kauniin lähiruuan lisäksi vedet antavat paljon muutakin: toimeentuloa, virkistystä ja elämyksiä. Niin jatkossakin, mutta uusin ottein.

Vesialueet ovat yksityistä omaisuutta, ovatpa ne sitten vesitiloiksi jaettuja tai omistajaosakkaistaan muodostuneiden osakaskuntien hallitsemia. Kuten tunnettua, vesialueet ovat omistukseltaan perin pirstaleisia ja keskimääräinen koko perinteisellä kalastuskunnalla kovin pieni. Pie-nuudesta on seurannut monenlaisia kehityksen esteitä.

Tulevaisuuden kalavesi on toisenlainen. Se on iso, paljon nykyisiä vesitiloja ja osakaskuntia suurempi. Ei kuitenkaan rajattoman suuri, enintään ”ihmisen kokoinen”, jotta asioita hoitavat henkilöt mieltävät hoitamansa alueet kotivesikseen. Sama koskee kalastusalueita. Ne-kin tulevat olemaan nykyistä suurempia,

mutta niilläkin on ylära-jansa: kalastusalueen ”lääni” on mielletävä vielä koti-seuduksi.

VAHVOIHIN **OSAKASKUNTIIN**

Tulevaisuuden kalavettä hallitsee vastuullinen omis-taja, taloudellisesti vahva osakaskunta. Se suhtautuu vesialueeseensa tuottavana kiinteistönä liiketaloudel-lisin periaattein. Se hoitaa omaisuuttaan kuin maa-kiinteistöä ikään, siis pal-joa muitakin asioita kuin perinteistä kalataloutta. Se on omavarainen, se osaa hankkia rahaa. Hal-lintomenojen karsimisen myötä se panostaa vesien

*DI Hannu Wirola on puheenjohtaja myös Roineen osakaskun-
nan hoitokunnassa sekä jäsen Kalatalouden keskusliiton joh-
tokunnassa, Vesienomistajien neuvottelukunnassa ja Roineen-
Mallasveden-Pälkäneveden kalastusalueen hallituksessa.*

hoitoon. Se tuottaa monipuolisia laadukkaita palveluita, joista kehtaa ottaa myös kunnan hinnan. Kalastusluvut kattavat laajat alueet ja myös seisovien pyydysten lupia saa sähköisesti. Eikä palveluitakaan tuoteta pelkästään perinteisille kalastajille, vaan myös ravustajille, metsästäjille sekä mahdollisille muillekin vesien käyttäjille. Se saa tukkuostajan edut tekemällä suurhankintoja ja hankkiutumalla arvonalisäverotettavien rekisteriin. Se keskittyy ydintoimintoihin ja mm. siksi realisoi itselleen vähemmän tarpeellista omaisuuttaan kuten vesijättöjä.

Tulevaisuuden kalaveden omistaja, osakaskunta, on juridisesti vahva toimija. Se huolehtii vedestään niin omanaan kuin kansallisomaisuutenakin. Se on tietoinen oikeuksistaan ja puolustaa niitä. Se pitää huolen, että sitä asianosaisena kuunnellaan ja että se saa alueensa käytöstä asianmukaiset korvaukset. Se puutuu alueellaan tapahtuviin laittomuuksiin, olivatpa ne sitten luvatonta kalastusta tai laitonta vesirakentamista tai vaikkapa vahingollisia jätevesipäästöjä. Osakaskunnan edunvalvonta ei ole pelkästään itsestä, vaan sillä on myös yleisen kalatalousedun ja vesiensuojelun näkökulma sekä monien vesienkäyttäjryhmien etuja palveleva luonne.

Tulevaisuuden osakaskunnan luottamushenkilöpaikat ovat motivoivia ja haluttuja. Luottamushenkilöt keskittyvät ”omistajan töihin”, ennen kaikkea toiminnan kehittämiseen ja päätöksentekoon. Kalaveden hoidon asiantuntemus, juridinen apu, kalastuksen valvonta, pääosin lupien myyntikin ja muu ”raaka työ” hankitaan ostopalveluina. Tulevaisuuden osakaskunta on myös luotettava kumppani, onpa sitten kysymyksessä kylätöimikunta, metsästysseura tai muu paikallinen yhteisö, vaikkapa veden antimista kiinnostunut kotitalousnaisten yhdistys.

Suuren osakaskunnan vesille laaditaan uuden tyyppinen käyttö- ja hoitosuunnitelma tavoitteena monipuolisesti tuottava kalavesi. Jopa keskenään ristiriitaisistakin kalalajeista saadaan hyvä tuotto. Esimerkiksi: Kuhan pyyntikokoa kasvatetaan verkkojen silmäkokoa suurramalla. Vanhoilla opeilla seurauksena olisi siikasaaliiden romahtaminen. Uuden suunnittelun perustana onkin niin seikkaperäinen kalavesien tuntemus, että tarkoin ajallisesti, paikallisesti ja syvyysuunnassa kohdennetuilla kalastusohjeilla mahdollistetaan siian pyynti pienempien silmäkokojen verkoilla vaarantamatta kuitenkaan pienikokoisen kuhan joutumista saaliiksi. Uudet suunnitel-

mat ottavat kalatalouden lisäksi kantaa myös rapukantojen, riistan, simpukoiden, taloudellisesti merkityksellisten vesikasvien hoitoon ja käyttöön sekä maa-ainesten ottoon ja vesistö rakentamiseen. Kalavesien hoito on eettisesti kestävä ja luomakuntaa kunnioittavaa.

ENNAKKOLUULOTTOMAAN PÄÄTÖKSENTEKOON

Harkitsemattomia vieraslajeja ei istuteta, mutta tyhjäksi jäänyt ekologinen lokero voidaan täyttää vieraammallakin lajilla, jos kotoinen laji ei elvy eikä vieraslajilla ole vahingollisia vaikutuksia. Ravintoketjussa suoraan perustuotantoa hyödyntävien kalalajien kuten muikun kantojen vahvistamisen ja tehokkaan pyynnin merkitys oivalletaan rehevöitymisen torjunnan keinona. Syksyisten piilevien mäsasiintymistä kärsiviä muikkuvesiä elvytetään istutuksin, jopa talvikutuisin tai peräti kevätkutuisin muikkukannoin. Uutta tehokasta ja taloudellista istutus tekniikkaa otetaan käyttöön, esimerkiksi hedelmöitetyn mädin haudutus istutusvedessä, mutta hallitusti suojassa haitallisilta ympäristöolosuhteilta ja pedoilta. Kärkilajien sijasta pyynti kohdis-

tuu koko kalapyramidiin ja saalis käytetään hyödyksi, myös vähempiarvoiset kalalajit saatetaan kunniaan mm. valituksen keinoin. Vielä nähdään kuorreita maustesilakoina, lahnaa hampurilaisissa ja ”bulkkirapujen” pyrstöjä pizzan päällä sekä monen moisia särkiherkkuja.

Tulevaisuuden kalavedellä kalastajaryhmien ja muidenkin vesienkäyttäjien väliset ristiriidat ovat vähäisiä. Tältä osin uudistettu kalavesien käyttö- ja hoitosuunnitelma muistuttaa eräänlaista kaavaa, jossa apajia varataan alueellisesti ja ajallisesti eri kalastajaryhmille. Voidaan esimerkiksi ajatella, että jollakin laajakokolla verkkoapajapaikalla verkkojat eivät täyttäisikään aivan koko apaja-alueita, vaan aluetta halkoisi verkoista vapaa väylä uisteluun. Tulevaisuuden kalavedellä on voimistuva kansainvälinen ulottuvuus. Yhä useammin nähdään vesilläämme matkailukalastajia ympäri maailman. Niin rapujen kuin jopa meille vähäarvoisempien kalalajien tuotteita löytyy puolestaan Keski-Euroopan, Venäjän, jopa Aasian ruokapöydistä.

Toteutuuko tämä kaikki edellä sanottu ja miten tämä liittyy ProAgria Pirkanmaahan ja sen kalatalouskeskukseen? Yksinkertaisesti niin, että kalatalouskeskusta kehitetään tuottamaan kaikkia niitä palveluita, joilla moderneja suurosakas-

Kiuaskalan suolausta. Kansainvälisesti kalavesillä -hankkeen ”Kalasta hiillokselle ja tulistellen” -kursilla elokuussa 2010 matkailuyrittäjiä opastettiin herkullisten kalaruokien valmistamiseen luonnossa. Samassa yhteydessä kuvattiin Pirkanmaan kalastusmatkailuvideon kalaruokajaksoa. Kuvassa Pasi Aholaita, Henriikka Tattari, Jari Salonen ja Peter Holm.

kuntia luodaan ja niiden vesiä hoidetaan. Palveluiden tuotteistamisen ja tarjonnan suhteen Pirkanmaan kalatalouskeskuses-

sa ollaan jo pitkällä. Tulevaisuutta ei nimittäin tehdä ennustamalla vaan tämän päivän ennakkoluulottomilla päätöksillä!